

देशत्रय देश + त्रय) n. *Schicklichkeit, Angemessenheit* (vgl. am Orte sein) AK. 2, 8, 1, 24. H. 742. MBh. 12, 3964.

देशवत् देश + वत्) n. *ein Kreis, der von seiner Stellung zum Orte des Beobachters abhängt*, Schol. zu Śūtras. 3, 1.

देशाख und देशाग m. N. eines Rāga LASSEN in Gtr. VIII, N. देशाखी f. N. einer Rāgiṇī ÇKDr. देशान्ती (त Wohl richtiger als ख) As. Res. III, 78.

देशातिथि देश + अति + णि) m. *ein Gast im Lande, Fremdling* N. 23, 26. HARIV. 4491.

देशात्तर देश + अत्तर) n. 1) *eine andere Gegend, ein anderes Land, die Fremde* M. 3, 78. Vet. 17, 13. fg. — 2) *Erdlänge, die Entfernung vom Hauptmeridian* Śūtras. 1, 60. 65. 66.

देशात्तरिन् (vom vorherg.) adj. subst. zu einem anderen Lande gehörig, Fremdling ÇATR. 10, 135. 199.

देशिक (von देश) adj. subst. 1) *ortskundig, Wegweiser: अदेशिका यथा सार्थः सर्वकृच्छ्रं समर्हति* MBh. 7, 143. अदेशिका महारण्ये — यथा न विधमेत्सेना 4, 1495. — 2) *ein Wegweiser auf geistigem Gebiete, Lehrer, = गुरु* ÇKDr. (इत्यागमः): धर्माणां देशिकः सान्तात्स भविष्यति धर्मभाक् MBh. 13, 6847. तस्मादिति संप्रोक्ता देशिकैस्तत्त्ववेदिभिः ÇĀRADĀT. in Verz. d. Oxf. H. 103, a, 28. b, 13. — 3) *Reisender* H. 493. — Vgl. देशिक.

देशिन् (von 1. दिश) 1) adj. *hinzeigend u. s. w.* — 2) f. *नी Zeitgefing*er ÇABDAR. im ÇKDr. JĀG. 1, 19. Bhāg. P. 4, 30, 14. 9, 6, 31.

देशी (wohl f. zu देश्य) f. 1) (sc. भाषा) *Landessprache*, im Gegens. zu संस्कृत Schol. zu H. 139. 143. KĀVJAK. bei LASSEN, Instit. I. pr. 32. *को-प* ein Wörterbuch der L. Verz. d. Oxf. H. No. 413. — 2) N. einer Rāgiṇī As. Res. III, 78. nach HANUMANT der Gemahlin des Rāga Dīpaka, ÇKDr.

देशीय (von देश) adj. 1) *zum Lande gehörig, provinziell: भाषा* Hār. 20. Am Ende eines comp. zu dem und dem Lande gehörig, dort ansässig: मागध^० KĀTJ. ÇR. 22, 4, 22. LĀTJ. 8, 6, 28. Verz. d. Oxf. H. No. 170. — 2) am Ende eines comp. *angrenzend an, nicht weit entfernt von* P. 5, 3, 67. 6, 3, 35. 42. Vop. 7, 63. 6, 34. पञ्चवर्षक^० *beinahe, ungefähr fünf Jahre alt* MBh. 12, 1119. षट्ष^० RAGH. 18, 38. Hit. 123, 16. DAÇAK. 119, ult. 133, 4. पटु^० *ziemlich geschickt* P., Sch. Wird in dieser Bed. von den Grammatikern als suff. betrachtet. — Vgl. देश्य.

देशीयवराडी दे^० + व^०) f. N. eines Rāga (!): *रागाष्टतालाभ्यां गीयते* Gtr. p. 41. देशीवराडी p. VIII, N.

देश्य (von देश) 1) adj. = देशे भवः gaṇa दिगादि zu P. 4, 3, 54. Derselbe Ton auch am Ende eines comp. gaṇa वर्ग्यादि zu 6, 2, 131. a) *am Orte befindlich, der bei Etwas dabei gewesen ist; subst. Augenzeuge: अभियोक्ता दिशेदेश्यम्* M. 8, 52. 53. — b) *zum Lande gehörig, im Lande befindlich: भोगाय देश्यभिन्नानाम्* RĀGA-TAR. 3, 9. देश्यैकदेशात् 10. häufig am Ende eines comp.: नाना^० zu verschiedenen Gegenden, Ländern gehörig, daher kommend: पार्थिवाः MBh. 1, 5221. वासंसि 7360. मल्लाः HARIV. 9112. देश्यैः समाकोर्णाः (जनपदः) mit Menschen aus verschiedenen Ländern Kām. Nitis. 4, 55. माथुर^० (गो) MBh. 1, 8006. वनायु^० (क्य) RAGH. 3, 73. तद्देश्य aus derselben Gegend stammend, Landsmann MBh. 12, 6305. Kām. Nitis. 13, 77. क्रात्राणामार्थदेश्यानाम् aus Ārjadeça RĀGA-TAR. 6,

87. आ मत्स्येभ्यः कुरुपाञ्चालदेश्याः (= कुरुपाञ्चालाः) MBh. 8, 2086. नानापुरुषदेश्यानामीश्वरैः viell. so v. a. नानादेश्यपुरुषाणाम् 3, 4029. — c) *am rechten Orte —, im rechten Lande geboren, von ächter Herkunft:* अश्वः R. GORR. 2, 72, 23. Vgl. देशज्ञ. — d) *angrenzend an, nicht weit entfernt von* P. 5, 3, 67. Vop. 7, 63. शिशु^० *beinahe noch ein Kind* RĀGA-TAR. 4, 675. वितस्ति *beinahe eine Vit. lang* 600. पटु^० *ziemlich geschickt* P., Sch. mit einem verb. fin. verbunden in der Bed. *ziemlich, beinahe* SIDDH. K. zu P. 6, 2, 139. Wird in dieser unter d angegebenen Bed. von den indischen Grammatikern für ein suff. angesehen. — 2) n. = पूर्वपत्त ÇABDAR. im ÇKDr. In dieser Bed. wohl partic. fut. pass. von 1. दिष्. — Vgl. अ^०, देशीय.

देश्य (von 1. दिष्) nom. ag. 1) *Anzeiger, Anweiser: कृपय^०* Bhāg. P. 6, 7, 14. — 2) f. देश्यो Bez. eines göttlichen Wesens, = धर्माव्युपदेशकर्त्री Schol. zu Pār. GRHJ. 1, 4. सं मातरिश्वा सं धाता समु देश्यो दधातु नौ RV. 10, 83, 47. तद्भद्राः समगच्छन्त वशा देश्यैस्वधा AV. 10, 10, 17. प्राणो विराट् प्राणो देश्यो प्राणं सर्व उपासते 11, 4, 12.

देश्य (wie eben) adj. zu bezeichnen: प्रतिकूलं तु देश्यं नैव वाक्यमिदं त्वया du darfst diese meine Rede nicht als dir nicht zusagend bezeichnen d. i. du darfst dich nicht dieser meiner Rede widersetzen R. 3, 30, 14.

देश्य (wie eben) n. *Anweisung, Zuweisung; Zusage: त्रैकं चक्रं वामासीत्कं देश्यं तस्थयुः* RV. 10, 88, 15. तिस्रो देश्यं निर्मतीरुपासते 114, 2.

देश्य (superl. zu 2. दत्) adj. *am meisten gebend: तमिहि ब्रह्मकृते काम्यं वसु देश्यैः सुन्वते भुवः* RV. 8, 53, 6.

देश्य (von 1. दत्) n. *das Geben, Gabe: श्रुष्टो देक्षमणि गृणोहि राधः* RV. 2, 9, 4. यदिन्द्रं पूर्वा अयं रायं शिलन्वयस्यपान्कनीयतो देक्षम् 7, 20, 7. सुशक्तिरिन्मघवत्सुभ्यं मावते देक्षं यत्पार्यं दिवि 32, 21. उवोचैव हि मघवन् देक्षं महेष् अर्भस्य वसुना विभोगे 37, 3, 58, 4. 93, 4. 3, 30, 19. 4, 20, 10. पुरु हि वा पुरुभुजा देक्षम् 6, 63, 8. — Vgl. कुमार^०, चारु^०, तुवि^०, मुदेक्षा, स्कम्भ^०.

देश्य UNĀDIS. 3, 16. 1) adj. a) (von 1. दत्) *freigebig* H. an. 2, 145. MED. n. 17. UGĒVAL. — b) *schwer zu bändigen (डर्म)* H. an. *schwer zugänglich (डर्म)* MED. — 2) m. (von 7. दत्) *Wäscher* UNĀDIR. im SĀṆKSHIP-TAS. ÇKDr.

देह (von दिक्) 1) m. n. gaṇa अर्धर्चादि zu P. 2, 4, 31. TRIR. 3, 5, 11. SIDDH. K. 231, b, 5. *Körper* AK. 2, 6, 2, 22. H. 363. TAITT. ĀR. 1, 27, 5. 10, 13. KĀTJ. ÇR. 1, 6, 18. अथ विवर्तमानस्य शरीरस्य देहिनः । देहादिमुच्यमानस्य किमत्र परिशिष्यते ॥ KATHOP. 3, 4. M. 6, 40. देहादुत्क्रमणम् (अन्तरात्मनः) 63. त्यजन्निमं देहम् (vgl. देहत्याग) 78. देहस्यास्य विमोचनात् N. 12, 64. साधयेद्देहमात्मनः M. 2, 248. तपयेद्देहम् 3, 137. शोषयेद्देहमात्मनः 6, 24. देहमात्मनः धारयति so v. a. lebt N. 16, 16. देहं धारयतो दीनम् 14. मनस्, वाच्, देह M. 1, 104. 3, 165. fg. 9, 29. 12, 3. — HARIV. 8139. fg. R. 1, 4, 12. KAP. 1, 14. SUCR. 1, 124, 9. 130, 10. RAGH. 1, 13. HIT. 40, 18. vom Körper der Gestirne (vgl. तनु) VARĀH. BRH. S. 46, 8 (9). Am Ende eines adj. comp. f. आ KUMĀRAS. 1, 21. RT. 4, 14. PAÑKAT. 37, 6. MĀRK. P. 43, 52. KĀURAP. 21. RĀGA-TAR. 6, 21. Der Körper heisst देह Wohl nicht daher, weil er die Seele verunreinigt, wie angenommen worden ist, sondern weil er gleichsam den Bewurf, den Umwurf, die Ueberkleidung der Seele bildet. Vgl. im Zend pairīdazea. — 2) f. देही gaṇa गौरादि zu P. 4, 1, 41. *Aufwurf,*